

2006, p. 105). Pilkapyno žvalgymo metu buvo nustatyta jo teritorija, GPS prietaisu užfiksuotos teritorijos kampų ir pilkapių sampilų centrų koordinatės, pilkapiai išmatuoti, kai kurie iš jų nufotografuoti.

Kalviasalio pilkapytas yra apie 1,2 km į PR nuo Vidiškių–Ažušilės kelio sankryžos su keliu į Kalviasalį, 700 m į V nuo Kalviasalio kaimo, Ignalinos miškų urėdijos Ignalinos girininkijos Kalviasalio miške, kvartalo 108 ŠV kampe, į Š nuo miško kelio į Kalviasalį.

Žvalgymo metu pilkapyne suskaičiuota 10 pilkapių, gana kompaktiškai, nuo 3–6 m ir 8–12 m, daugiausia – iki 18 m ir 24 m atstumu vienas nuo kito išsidėsčiusių nedidelėje aukštumėlėje ir jos P papėdėje, miške ir plyname kirtime. Dauguma pilkapių sampilų nuo 7,5–8 m iki 9 m (vienas 6 m skersmens) ir nuo 0,3–0,5 m iki 0,7–0,8 m aukščio. Daugelis jų žemo suploto pusrutulio pavidalo, pora paplokščiu viršumi, visi su akmenų vainikais ar apardytų vainikų liekanomis, kai kurių šonuose matyti grioveliai, likę nurinkus akmenis. Dalies pilkapių sampilai kiek deformuoti, vieno apardytas šonas, vieno viršuje matosi senas griovys, vieno, esančio pilkapyne P dalyje, gerokai nustumdytas šonas, o vienas sampilas gerokai nuskleistas ir sulėkštėjęs.

Greičiausiai būtent šie pilkapiai paminėti archeologo Gintauto Zabelos 1990 m. žvalgymų ir žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų ataskaitoje, kaip miške, netoli Kalviasalio kaimo buvę Guronais vadinti kauburiai, vieną kurių seniau kasinėjant rasta „varinė sagtis ir kardo gabalėlis“ (*LIIR*, f. 1, b. 1717, p. 6).

Pilkapyną, matyt, reikėtų datuoti I tūkst. viduriu – II puse.

The barrow cemetery in Kalviasalis forest

KPC archaeologists surveyed a barrow cemetery located in a forest near Kalviasalis village (Ignalina District) in 2008. Ten barrows, arranged at a distance of 3–6 m to 12–24 m from one another, were counted in it. The mounds are 6–9 m in diameter and 0.3–0.8 m in height, the majority in the shape of a low flattened hemisphere, all with stone kerbs or the remains of them. Some are deformed, the sides of a couple have been pushed aside, and one mound has been spread out and badly flattened. The barrow cemetery dates to the middle – second half of the 1st millennium.

Augustina Kurilienė,
Laurynas Kurila, Rolandas Gustaitis

Nauji pilkapytai Kaišiadorių rajone

2007–2008 m. lankant archeologinius paminklus Kaišiadorių rajone aptikti keli iki šiol nežinoti arba laikyti sunaikintais pilkapytai. Apie juos informuotas KPC, kurio darbuotojai nustatė paminklų teritorijas. Pilkapynus pasiūlyta įtraukti į NKVR.

Kalvių pilkapytas III yra Kruonio seniūnijoje, 750 m į PV nuo Kalvių kaimo, 600 m į P nuo Basonių II kaimo, 950 m į PV nuo Kalvių ežero P kranto, 30 m į ŠV nuo kelio Kalviai–Domeikiemis, Kaišiadorių miškų urėdijos Kruonio girininkijos Kalvių miške. Apie 200 m į ŠV yra jau žinomas Kalvių pilkapytas I (A290P). Pilkapiai išsidėstę ant nedidelės kalvelės. Į PR ir ŠV nuo jos yra kiek aukštesnės kalvos. Pilkapyno teritorija apaugusi spygliuočių mišku. Pilkapyne yra 3 apskriti sampi-

lai (1 pav.), išsidėstę kompaktiškoje grupėje, 1–4 m atstumu vienas nuo kito. Pilkapiai yra 5,5; 6,5 ir 5 m skersmens, 0,2–0,7 m aukščio. Vieno jų papėdėje matyti 4 užslinkusių duobių žymės. Vainikų akmenų aplink sampilus nepastebėta. Vieno sampilo kraštas apardytas senai iškastos duobės. Pilkapius pagal išvaizdą preliminariai galima datuoti vidurinioju geležies amžiumi.

Klėriškių pilkapynas yra Nemaitonių seniūnijoje, 1,5 km į ŠV nuo Klėriškių kaimo, 170 m į V nuo Žiez marių–Klėriškių kelio, Kaišiadorių miškų urėdijos Žiez marių girininkijos Kaukinės miške. Pilkapiai kompaktiškai išsidėstę kiek išėstoje grupėje kalvelėje, didelės daubos R pakraštyje. Į PR nuo jų yra pelkė. Pilkapyno teritorija apaugusi mišriu mišku ir pomiškiu. Ją kerta nenaudojamas miško keliukas. Pilkapyne yra vienas šalia kito ar nutolę iki 3,5 m atstumu 5 apskriti 8, 7,5; 4,3x4; 6–6,5 ir 6 m skersmens, 0,15–0,6 m aukščio sampilai. 3 pilkapių papėdėse, sampilų viršutinėje dalyje ir tarp jų žemės paviršiuje matyti nemažai akmenų (50x36, 29x20, 20x12, 7x9 cm dydžio), neabejotinai vainikų ar kitokių konstrukcijų elementų (2 pav.). Jų skaičius įvairus – nuo 5 iki 30. Duobių ar griovių aplink sampilus nematyti. Keli pilkapiai yra nežymiai apardyti miško keliuko ir iškastų duobių. Be

1 pav. Vienas iš Kalvių pilkapyno III pilkapių. A. Kurilienės nuotr.

Fig. 1. One of the barrows in Kalviai barrow cemetery III.

2 pav. Klėriškių pilkapyno pilkapio akmenų vainikas. L. Kurilos nuotr.

Fig. 2 The kerb from one of the barrows in Klėriškės barrow cemetery.

to, pilkapyno kalvelės P šlaite yra nedidelė (1,8–2,4 m skersmens ir 0,1–0,15 m aukščio) krūsnis (akmenų grindinys?). Pilkapiai pagal išvaizdą ir akmenų konstrukcijas datotini vidurinioju geležies amžiumi.

Nemaitonių (Žydiškių) pilkapis (žr. p. 505) yra Nemaitonių seniūnijoje, Nemaitonių kaimo ŠR dalyje, 800 m į ŠV nuo Žydiškių kaimo, 650 m į ŠV nuo Švenčiaus ežero Š kranto, į ŠR nuo kelio, vedančio iš Žydiškių į Nemaitonių–Klėriškių kelią, dirvonuojančiame lauke, į V nuo lauko keliuko. Šioje vietoje buvęs pilkapyne žinomas nuo seno. 1970 m. jį tyrinėjo E. Butėnienė. Tuomet jame buvo apie 15 sampilų, iš kurių 5 ištirti. Pilkapiai buvo su akmenų vainikais ir kitokiomis akmenų konstrukcijomis. Rasta griautinių ir degintinių kapų su I tūkst. viduriui būdingomis įkapėmis (žr. *LIIR*, f. 1, b. 404). Kiti pilkapiai greičiausiai sunaikinti ariant laukus. Išlikęs pilkapis (3 pav.) yra tarsi neaukštoje atskiroje kalvelėje,

3 pav. Išlikęs pilkapis Nemaitonių (Žydiškių) pilkapyne. L. Kurilos nuotr.

Fig. 3. The surviving barrow in Nemaitonys (Žydiškės) barrow cemetery.

4 pav. Vienas iš Varkalių pilkapyne pilkapių. L. Kurilos nuotr.

Fig. 4. One of the barrows in Varkalės barrow cemetery.

kuri yra aukštesnės kalvos R papėdėje. Į ŠV nuo pilkapio kalvelės yra pelkė. Pilkapį iš ŠR ir PR pusės juosia lauko keliukas. Sampilas yra ovalo formos, 16,5 m ilgio Š–P kryptimi, 8,5 m pločio V–R kryptimi ir apie 1 m aukščio. Jo kraštai ir centrinė dalis apardyti lauko keliuko, ilgalaikio arimo ir seniai iškastų duobių. Pilkapio Š pakraštyje pastatytas betoninis elektros stulpas su dviem atramomis, kuris

greičiausiai ir apsaugojo jį nuo sunaikinimo ariant. Sampilo šlaituose kyšo du 46x29 ir 49x35 cm dydžio akmenys, galbūt vainiko fragmentai. Duobių ar griovių pėdsakų aplink jį nematyti. Pilkapis, sprendžiant pagal anksčiau iširtus sampilus, greičiausiai datuotinas viduriniuju geležies amžiumi.

Varkalių pilkapytas yra Nemaitonių seniūnijoje, 250 m į Š nuo Varkalių kaimo Š dalies, 200 m į R nuo Varkalių–Žostautų kelio, 750 m į ŠV nuo Žiez marių–Varkalių kelio sankryžos su keliu į Žostautus, 1,4 km į PV nuo Klėriškių pilkapyto, Kaišiadorių miškų urėdijos Žiez marių girininkijos Varkalės miške. Pilkapytas aptiktas 2006 m. vykdant plyną kirtimą. 2007 m. jo vietą nurodė Kaišiadorių miškų urėdijos darbuotojas R. Miliukas. Pirkapiai išsidėstę ant kalvelės, kurią sudaro dvi pailgos viršūnės. Į ŠR nuo pilkapyto yra pelkė (užpelkėjusi upelio vaga?). Pirkapyto teritorija apaugusi mišriu mišku ir pomiškiu. 2008 m. ji apšodinta eglaitėmis. Pirkapyne yra 6 apskriti sampilai (4 pav.). Keturi pilkapiai yra kompaktiškoje grupėje pilkapyto ŠV dalyje, išsidėstę vienas šalia kito ar iki 5 m atstumu. Dar 2 sampilai yra už 17–19 m į R ir P nuo jų. Vienas iš jų – abejotinas (labai suardytas?). Sampilų skersmuo – 13,5; 9–10; 9,5–10,5; 12–13; 10,5 ir 6,5 m, aukštis – nuo 0,2–0,4 iki 0,8–1,5 m. Dalis pilkapių yra suplokštėję. Penkių sampilų pakraščiuose, šlaituose, viršutinėje dalyje bei tarp jų žemės paviršiuje matyti nemažai įvairaus dydžio (143x62, 54x40, 42x32, 31x24, 27x17, 13x10, 11x10 ir t. t. cm) akmenų. Kiekviename sampile jų yra nuo 2 iki 40. Greičiausiai tai vainikų ar grindinių dalys. Duobių ar griovių aplink pilkapius nepastebėta. Dalis sampilų apardyti ruošiant teritoriją miško sodinimui (frezuojant) bei nesistemingai išraustų duobių. Iš vietos išjudinta nemažai akmenų. Be to, pilkapyto PR dalyje yra

2,3–1,8 m dydžio ovali krūsnis (akmenų grindinys?). Pirkapių forma ir konstrukcija būdinga viduriniajam geležies amžiui.

New barrow cemeteries in Kaišiadorys District

In 2007, several new barrow cemeteries or ones that were considered destroyed were found in Kaišiadorys District. The KPC was informed of their discovery. It was suggested that the monuments be added to the NKVR. Kalviai Barrow Cemetery III is near Kalviai barrow Cemetery I, which is already known. It contains three mounds 5–6.5 m in diameter and 0.2–0.7 m in height (Fig. 1). Signs of collapsed pits are visible at the foot of one of them. 5 mounds and one small cairn (stone paving?) were recorded at Klėriškės barrow cemetery. The barrows are 4–8 m in diameter and 0.15–0.6 m in height. Fragments of stone kerbs or other constructions are visible at the foot or top of the majority of them (Fig. 2). Several mounds have been slightly disturbed. At the site of Nemaitonys (Žydiškės) barrow cemetery, which was investigated in 1970 and later destroyed, one somewhat disturbed mound was found. It is 16.5x8.5 m in size and about 1 m in height (Fig. 3). Two stones are protruding on the sides of the mound. There are six mounds (one of which is uncertain or badly disturbed) and one small cairn at Varkalės barrow cemetery. The barrows are 6.5–13.5 m in diameter and up to 1.5 m in height (Fig. 4). A large number of stones: parts of kerbs or paving are visible on the edges or top of the majority of them. Some of the mounds have also been disturbed. On the basis of their appearance and structure, the discovered barrow cemeteries should be dated to the Middle Iron Age.